

Kommunledningsförvaltningen
Johanna Esping Stärner

2024-03-18

Dnr KS 2024-118

Kommunstyrelsen

Förändring genom försök – Försöksverksamhet i den kommunala sektorn (SOU2023:94), yttrande till Finansdepartementet

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Yttrande lämnas enligt Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut.

Ärende

Regeringen beslutade den 3 november 2021 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att främja försöksverksamheter i kommuner och regioner. Syftet med försöksverksamheterna ska vara att öka kommunernas och regionernas kapacitet att hantera de samhällsutmaningar som de står inför (dir. 2021:110). Utredningen hade som uppdrag att identifiera uppslag till försöksverksamheter samt bedöma om, och i så fall hur, staten bör främja och stödja försöksverksamheten. Utredningen skulle också analysera vilka hinder som staten kan och bör undanröja för att möjliggöra genomförandet av försöksverksamheterna samt lämna nödvändiga författningsförslag och föreslå andra eventuella statliga insatser. Eftersom vissa försöksverksamheter kan vara möjliga att bedriva utan en ny eller ändrad författning skulle utredningen inledningsvis redovisa försöksverksamheter som inte kräver författningsändring och som utredningen valt att främja och stödja.

Försöksverksamhetskommittén överlämnade sitt slutbetänkande, Förändring genom försök - Försöksverksamhet i den kommunala sektorn, i december 2023. I slutbetänkandet redovisar utredningen dels de resultat som kan konstateras efter att utredningen har följt ett antal försöksverksamheter, dels ett antal förslag till försök som inkommit till utredningen som kräver författningsändring.

Kommunledningsförvaltningen bedömer att det är positivt att frivilliga försöksverksamheter genomförs på hälso- och sjukvårdsområdet samt gällande samverkan mellan kommuner på lantmäteriområdet. Kommunledningsförvaltningen bedömer även att det är viktigt med fortsatt utredning av olika försöksverksamheter, däribland avseende viss utökad möjlighet till informationsdelning vid upphandling. Vidare bedömer

Kommunledningsförvaltningen att det vore viktigt och lämpligt att inrätta en mer permanent struktur för att främja olika försök i framtiden.

Kommunledningsförvaltningen bedömer att utredningen borde ha lämnat något förslag på försöksverksamhet inom arbetsmarknadsområdet. För övriga delar av utredningen anser Kommunledningsförvaltningen att det inte finns skäl att lämna något särskilt yttrande, bl.a. eftersom det rör områden där kommunen inte berörs av förslagen. Kommunledningsförvaltningen föreslår därför att kommunstyrelsen beslutar att yttra sig enligt bilagt förslag.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Förändring genom försök – Försöksverksamhet i den kommunala sektorn (SOU2023:94), yttrande till Finansdepartementet, 2024-03-18

Bilaga – Yttrande

Bakgrund

Den aktuella utredningen har sin bakgrund i att kommunsektorn står inför betydande utmaningar både i närtid och på lång sikt. Samtidigt blir skillnaderna i förutsättningarna mellan olika kommuner och regioner allt större. Frågor som finansiering och kompetensförsörjning blir allt mer utmanande, men det handlar också om förmågan att upprätthålla kvalitet i verksamheten, klara investeringsbehoven samt att hantera och förebygga klimatförändringar.

Försöksverksamhet är en metod för att testa ett nytt arbetssätt, ny teknik eller nya former för samverkan i begränsad omfattning, för att sedan kunna utvärdera försöket och därefter implementera det i större skala om det visar sig framgångsrikt. Försöksförfattningarna är därför tidsbegränsade till fem år.

Under utredningstiden har utredningen fått in knappt 90 förslag på försöksverksamheter från olika kommuner och regioner. Av dessa har Försöksverksamhetskommittén arbetat vidare med några förslag som bedöms ha goda förutsättningar att bli bra försöksverksamheter antingen genom att lämna ett förslag på försöksförfattning eller genom att föreslå att de utreds vidare. I vissa fall noterar kommittén att bl.a. andra utredningar medför att behovet inte längre kvarstår eller ser likadant ut.

Utredningen presenterar i betänkandet följande förslag till försöksförfattning eller vidare utredning:

- Försöksförfattning, under 5 år, som möjliggör en försöksverksamhet med riktade statsbidrag till 14 av Sveriges befolkningsmässigt minsta kommuner. Bidraget föreslås lämnas utan krav på ansökan, rekvisering eller återrapportering. De kommuner som berörs får också fritt använda bidraget efter egna prioriteringar, men ska delta i utvärderingen av försöket.
- Försöksförfattning som ger möjlighet för kommuner och regioner att genom avtal låta kommunen bedriva viss annan vård än primärvård för personer som befinner sig i den kommunala hemsjukvården, dock inte sådan hälso- och sjukvård som ges av läkare.
- Försöksförfattning som ger möjlighet för kommunala lantmäterimyndigheter att samverka mellan varandra för att minska handläggningstider.
- Försöksförfattning som ger möjlighet för kommuner som inte har en kommunal lantmäterimyndighet att i samverkan med en eller flera kommuner, som redan har en sådan, inrätta en ny sådan myndighet.

- Vidare utredning för att möjliggöra för en försöksverksamhet som underlättar för kommuner och upphandlingscentraler att utesluta oseriösa eller kriminella leverantörer.
- Möjliggöra för återanvändningen av renat gråvatten som dricksvatten.

Utredningen har också fått in förslag som av olika skäl inte beretts vidare av utredningen. Några av förslagen som kommit in har också beretts, men där det enligt utredningen visat sig inte finnas förutsättningar för att kunna gå vidare. Ett sådant förslag avser möjligheten för kommuner att anställa läkare inom den kommunala vården. Utredningen gör visserligen bedömningen att tiden kan vara mogen för ett försök med läkare, som är anställda av kommunerna, inom ramen för den vård som bedrivs av kommunerna. Kommittén bedömer dock att en sådan eventuell försöksverksamhet bör utredas vidare inom den befintliga utredningen avseende stärkt medicinsk kompetens inom kommunal hälso- och sjukvård.

Ett annat sådant förslag gäller kommuner som vill bedriva en försöksverksamhet där de mot ersättning från Arbetsförmedlingen skulle ta över ansvaret för arbetsmarknadstjänst för vissa grupper. Arbetsförmedlingen och kommunsektorn bedömdes stå för långt ifrån varandra i synen på vad som, juridiskt och praktiskt, är möjligt att genomföra som en försöksverksamhet. Försöksverksamhetskommittén kunde därför inom ramen för utredningstiden inte arbeta fram ett förslag som var godtagbart för båda parter.

Jämställdhet

En jämställdhetsanalys bedöms inte påkallad.

Samråd

Samråd har skett med Vård- och omsorgsförvaltningen, Kommunlantmäterienheten, Integrations- och arbetsmarknadsförvaltningen samt Upphandling och inköp, i de delar utredningens förslag rör respektive förvaltning. De tillstyrker förslaget till beslut i berörda delar. **Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet**

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Paul Håkansson

Beslutet skickas till:
Finansdepartementet